

Valtionvarainministeriö

Lausuntopyyntö 12.3.2018, VM003:00/2018

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausuntopyynnön mukaisesti osa esitetyistä muutoksista on jo ollut lausuntokierroksella 19.1.-2.3.2018. Etelä-Suomen aluehallintovirasto (*aluehallintovirasto*) on lausunut esityksestä ensimmäisellä lausuntokierroksella ja lausunnossa esitetyt huomiot on pääosin huomioitu hallituksen esityksen uudessa versiossa.

Lausuntopyynnön mukaan lausuntoa pyydetään nyt FATF:n suositusten johdosta esitykseen tehdyistä pääosin teknisistä muutoksista, jotka on laadittu esityksen 3., 4. ja 7. lakiehdotukseen.

Aluehallintovirasto pitää tärkeänä sitä, että kansalliseen lainsäädäntöön tehdään muutoksia sen varmistamiseksi, että kansallinen lainsäädäntö vastaisi FATF:n suosituksia. Aluehallintovirasto on yhtä mieltä siitä, että on tärkeää saada kansallinen lainsäädäntö mahdollisimman pitkälti FATF:n suositusten mukaiseksi ennen kesäkuun alun maatarkastusta. Tästä huolimatta aluehallintovirasto katsoo, että muutoksia ja niiden perusteluja tulisi selkeyttää ja täydentää jäljempänä kuvatuin tavoin.

4. lakiehdotukseen liittyvät muutokset

Aluehallintovirasto lausuu 4. lakiehdotukseen eli lakiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017) (*rahanpesulaki*) esitetyistä muutoksista.

Rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 1 momenttiin esitetään lisäystä, jonka mukaan ilmoitusvelvollisen tulisi arvioida, onko sen tarpeen tehdä ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta, jos ilmoitusvelvollinen ei pysty toteuttamaan asiakkaan tuntemiseksi säädettyjä toimia. Esityksen mukaan ilmoitusvelvollisen olisi lisäksi keskeytettävä asiakkaan tuntemista koskevat toimet, jos ilmoitusvelvollinen perustellusti arvioi tuntemista koskevien toimien vaarantavan epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemisen. Lisäykset ovat perusteluissa esitetyn tavoin tarpeen FATF:n suosituksen 10 velvoitteiden noudattamiseksi.

Aluehallintovirasto pyytää arvioimaan, sopisivatko rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 1 momenttiin esitetyt lisäykset paremmin rahanpesulain 4 luvun säännösten yhteyteen.

Rahanpesulain 4 luvun 1 §:ssä säädetään epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemisestä. Velvoite arvioida ilmoituksen tekemisen tarpeellisuutta niissä tilanteissa, joissa asiakkaan tuntemiseksi säädettyjä velvoitteita ei ole pystytty noudattamaan, voitaisiin säätää osaksi mainittua 4 luvun 1 §:ä.

Aluehallintovirasto toivoo, että lainsäädännössä ja sen perusteluissa kiinnitettäisiin huomiota myös siihen, mikä on rahanpesulain 4 luvun 5 §:n suhde esityksessä ehdotettuun velvoitteeseen tapauskohtaisesti suorittaa liiketoimi siitä huolimatta, että asiakkaan tuntemiseksi säädettyjä toimia ei ole pystytty suorittamaan. Kun tilanne, jossa asiakkaan tuntemiseksi säädettyjä velvoitteita ei kyetä suorittamaan, on periaatteessa epäilyttävä liiketoimi, tulisiko sovellettavaksi rahanpesulain 4 luvun 5 §:n 2 momentin tarkoittama poikkeus? Kyseinen poikkeus mahdollistaa liiketoimen suorittamisen loppuun tilanteessa, jossa liiketoimea ei voida keskeyttää tai siitä kieltäytyä, sillä tämä voisi vaikeuttaa liiketoimen tosiasiallisen edunsaajan selville saamista.

Rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan ilmoitusvelvollisen tulisi asiakassuhteeseen liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä arvioidessaan ottaa huomioon teknologioihin liittyvät riskit. Lisäys on perustelujen mukaan tarpeen FATF:n suosituksen 15 vaatimusten täyttämiseksi. FATF:n suositus edellyttää kuitenkin, että uuteen teknologiaan liittyviä riskejä tulisi arvioida ennen uusien tuotteiden, toimintamallien ja teknologioiden julkaisemista tai käyttöönottoa. Aluehallintovirasto katsoo, että tältä osin tulisi vielä varmistaa, tuleeko FATF suosituksen 15 velvoitteet täytettyä esitetyllä muutoksella.

Rahanpesulain 3 luvun 3 § koske asiakkaan tuntemistietoja ja niiden säilyttämistä. Kyseisen pykälän 2 momentin 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi, että oikeushenkilöasiakkaasta tulisi säilyttää muiden tietojen lisäksi myös yhtiöjärjestys. Perusteluissa on viitattu tältä osin FATF:n suosituksen 10 kohtaan 9, joka edellyttää, että asiakkaasta säilytetään muun muassa "proof of existence".

Aiemmin oikeushenkilöiden osalta ilmoitusvelvollisia on ohjeistettu hankkimaan kaupparekisteriote tunnistamisen ja todentamisen tueksi ja aluehallintoviraston näkemyksen mukaan kaupparekisteriotteen tulisi olla riittävä todistus oikeushenkilön olemassaolosta. Nyt ehdotettu muutos yhtiöjärjestyksen säilyttämisestä ei ole puhtaasti tekninen. Monelle ilmoitusvelvolliselle yhtiöjärjestysten kerääminen kaikilta oikeushenkilöasiakkailta voi olla huomattava hallinnollinen taakka, joka tulisi ottaa huomioon.

Rahanpesulain 3 luvun 3 §:n 2 momentin 6 kohtaan on ehdotettu lisättäväksi maininta, jonka mukaan tarvittaessa pitäisi asiakkaasta säilyttää tiedot omistaja- ja määräysvaltarakenteesta. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan yhtiöjärjestyksen sisällöllä on kiinteämpi yhteys oikeushenkilön määräysvaltarakenteisiin kuin oikeushenkilön olemassaoloon. Aluehallintovirasto ehdotta, että velvollisuus yhtiöjärjestyksen säilyttämiseen säädettäisiin 6 kohdan yhteyteen niin, että ilmoitusvelvollisen tulisi säilyttää *tosiasiallisten edunsaajien nimi, syntymäaika ja henkilötunnus sekä tarvittaessa yhtiöjärjestys tai muu tarkempi kuvaus omistus- ja määräysvaltarakenteesta.*

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 150, 13101 Hämeenlinna

puh. 029 501 6000
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9

Kouvolan toimipaikka
Kauppamiehenkatu 4

Rahanpesulain 3 luvun 4 §:n on ehdotettu lisättäväksi luotto- ja rahoituslaitoksille oikeus hyödyntää asiakkaasta tai tämän tosiasiallisesta edunsaajasta eri tietolähteistä saatavilla olevia tietoja. Samalla säädettäisiin myös velvollisuus kiinnittää huomiota tietolähteen uskottavuuteen ja luotettavuuteen. Perusteluissa viitataan Euroopan valvontaviranomaisten ohjeeseen yksinkertaistetussa ja tehostetussa asiakkaan tuntemismenettelyssä huomioon otettavista seikoista. Aluehallintovirasto pyytää arvioimaan, tulisiko ehdotetun muutoksen koskea myös rahoituspalveluja tarjoavia yrityksiä, jotka sisältyvät rahanpesudirektiivin mukaiseen finanssilaitoksen määritelmään. Toisaalta esityksen yhteydessä olisi hyvä arvioida, olisiko muutos syytä ulottaa koskemaan kaikkia ilmoitusvelvollisia tai rajoittaako jokin säännös muiden ilmoitusvelvollisten mahdollisuuksia hyödyntää eri tietolähteitä asiakkaan tuntemisessa.

Rahanpesulain 9 luvun 1 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi konsernin sisäisiä menettelytapoja koskevat velvoitteet. Aluehallintovirasto toivoo, että sekä pykälätekstiä että perusteluja tarkistettaisiin ja selkeytettäisiin, jotta ilmoitusvelvollisille asetetut velvoitteet olisivat selkeästi muotoiltu. Esityksen mukaan konsernilta edellytetään muun muassa määräyksiä konsernin sisäisestä asiakkaita koskevasta tietojenvaihdosta sääntelyn noudattamisen tarkastamiseksi, mutta perustelujen valossa veloitteen sisältö jää avoimeksi.

Elinkeinovalvontayksikön päällikkö

Risto Pennanen

Ylitarkastaja

Viivi Jantunen

